

DE SCHILDERS VAN DE REALITEIT

DOOR VITALE BLOCH

I

ALS men met een enkel woord de 17de-eeuwsche schilders, aan wie wij deze beschouwing¹ wijden, zou willen karakteriseeren, dan kan men niet beter doen dan de woorden aan te halen, door Champfleury gebezigd, toen hij de gebroeders Le Nain typeerde: *les peintres de la réalité*. Een betiteling, die in velerlei opzicht gelukkig mag heeten; in de eerste plaats omdat ze ons bevrijdt van het etiket „genreschilders”, dat in wezen wel steeds als kleineerend bedoeld is geweest, maar ook omdat zij geen vooroordeel wekt tegen den inhoud van het werk. Wat ons interesseert is niet zoozeer de keuze van een gegeven onderwerp als wel de manier, waarop het wordt voorgedragen, de *forma mentis pictoriae*. Al moet men toegeven dat het Caravaggio was, die de naturalistische schilderkunst schiep, dan wil dat nog niet zeggen dat vóór zijn komst in Rome (omstreeks 1590) geen kunstenaars werden aangetroffen, die zich bezig hielden met het weergeven van de werkelijkheid. Het is voldoende te wijzen op de homerische kunst van den ouden Brueghel of in Italië het werk van de Bassano's, onvermoeide eerlijke vertellers van het landelijke leven, in 't geheugen te roepen. Om maar te zwijgen van de landschappen en stillevens, die, zoowel aan deze als aan gene zijde van de Alpen, maar vooral in Noord-Italië de religieuze voorstellingen verlevendigen, details, die ons door de rake weergave van de natuur verbazen en omtrent het tijdperk van hun ontstaan in verwarring kunnen brengen.

Het blijkt overigens geen gemakkelijke taak om de nieuwe visie, die Caravaggio brengt, duidelijk te maken. Een bezoek aan de Contarelli-kapel te S. Luigi dei Francesi kan ieder ervan overtuigen, dat de wereld van het *cinquecento* — de wereld van Giuseppe d'Arpino — is afgesloten en dat met Caravaggio een nieuwe periode een aanvang neemt. De oude biografen — Italianen, Franschen, Hollanders — waren te zeer gebonden aan een classieke, academische en dogmatische cultuur, dan dat zij zich rekenschap konden geven van den dieperen zin van dezen overgang; zij ondergingen een gevoel van afschuw voor de weinig verheven onderwerpen, de modellen uit het volk, voor heel dit eerlijke, directe, pakkende realisme. En om de woede van deze paladijnen van *la bella e nobil Dama la Pittura* nog grooter te maken, gaf Caravaggio, naar markies Giustiniani ons meedeelt,